НАСТІЛЬНА ГРА

Дружбландія

Там, де ти не був...

Випуск 4 (95)

БОНУС

Захоплівi завдання для тебе

Мальта

Незабутні пригоди в пошуках ГОЛОВНОГО

Два трайлери рухалися один за одним, привертаючи увагу багатьох автомобілістів. Звісно, не так і часто зустрінеш на наших дорогах будинок на колесах, а тут одразу два! Сонце почало хилитися за небокрай, коли вони зупинилися на ніч в одному з кемпінгів. Відчинилися двері, і першим із трайлера вистрибнув великий чорний пес, а за ним, сміючись, вибігли п'ятеро друзів, останніми ж вийшли дорослі: Вартові Дружболандії разом із батьками в повному складі.

– Бобошко, до мене! – покликав дядько Володя пса, який уже почав бешкетувати. – Тебе потрібно вигулювати за правилами, ходімо.

Пристебнувши повідець, він попрямував із собакою до лісу, що впритул прилягав до території кемпінгу.

Тато Тишки пішов дізнаватися про оплату паркування для трайлерів, а діти з мамою попрямували до невеличкої, але дуже мальовничої зони відпочинку.

– Ой, які чудові рибки! Вони аж світяться під водою! – у захваті вигукнула Марійка, присівши біля затишного куточка озерця.

Містки, вежі, плакучі верби та берези перетворили цю місцину на маленьку казку. На каміння, яке виступало з води, вилізли погрітися черепахи.

– Потрібно попередити тата, що тут є озеро, а то Бобошка відразу в нього пірне, як удома, – розсміявся Михайлик.

Спільний улюбленець, ньюфаундленд Бобошка, дуже любив воду й був готовий плавати в будь-якому озері, ставку, річці чи морі.

– Коли ми доїдемо до дідуся Якова? – запитала Марійка в дядька Артура, Тишкиного тата, який щойно підійшов.

– Якщо їхатимемо, як планували, ночуючи в кемпінгах і заїжджаючи в міста на екскурсії, то через два дні, – відповів дядько Артур і всміхнувся: – Втомилася подорожувати?

– Ні! Ні! – відказала дівчинка. – Мені подобається їхати трайлером. Наче вдома, сидиш, читаєш книжку, їсти готуєш і водночас подорожуєш. Просто не терпиться побачити дідуся Якова та дядька Петра!

І батьки, і діти тішилися майбутньою зустріччю з їхнім спільним другом. Цього разу дядько Петро приїхав додому на декілька місяців, але вирішив більшу частину часу пожити в дідуся Якова. Настала весна, і дідусеві потрібна була допомога на пасіці, у садку, на городі, а дядько Петро завжди каже, що кращого відпочинку, ніж працювати з дідусем, для нього немає. Батьки взяли двотижневу відпустку, домовилися за дітей у школі – й ось тепер двома трайлерами дружно їдуть у село до дідуся!

– Щось дядька Володі довго немає, – здивувався Яша.

Тієї ж миті почулося гучне скавчання. Озирнувшись, усі побачили Бобошку, який тягнув за собою на повідці дядька Володю.

– Ой! – перелякано затулила обличчя руками Марійка. – Щось трапилося!

«Щось» і справді трапилося, і діти побачили це, коли Бобошка прибіг до них. Жалібно скавчачи, він помчав до тітки Марини, мами близнюків, і всі побачили, що його ніс дуже набряк і, напевно, болить, тому що Бобошка намагався потерти його лапою.

– Його вжалила бджола, – повідомив захеканий дядько Володя. – У лісі саме цвітуть дерева та стоїть кілька вуликів, а Бобошка встромив туди свого допитливого носа. Я не встиг його спинити.

Бобошка без упину скавчав, доки тітка Марина за допомогою лупи та пінцета намагалася дістати з його мордочки бджолине жало, не пошкодивши мішечок з отрутою. Після цього вона розтерла листя подорожника, щоб з'явився сік, і приклала до носа собаки. Тітка Олена, мама Тишки, побігла до магазину й повернулася зі шматком замороженого м'яса.

– Це потрібно на 15 хвилин прикласти до місця ураження, щоб зняти набряк, – сказала вона. – І було б добре показати тебе лікареві.

Доки дорослі шукали адресу найближчої ветеринарної клініки, Бобошка тихенько скавчав, поклавши голову на коліна тітки Марини, а діти гладили його й потішали.

– Капосні бджоли, – сердито шепотіла Марійка. – Ти б же їм нічого не зробив, чи не так, Бобошко? Навіщо вони кусалися?

– Вони цього не знали, просто захищали свій дім, – сказав дядько Артур, – і загинули, адже без жала бджоли не живуть. Клініку ми знайшли, але їхати туди всім не потрібно. Володя з Мариною повезуть Бобошку, а ми всі підемо вечеряти. Я вам розповім те, що почув від одного пасічника з острова Мальта. І не сумуйте, Бобошка одужає, а наші…

Щоб розкрити таємниці Дружболандії та стати її Вартовим, тобі знадобляться спеціальні КЛЮЧІ. Ось вони:

ДРУЖБОЛАНДІЯ – прекрасна Небесна країна, у якій панують добро та любов.

ТВОРЕЦЬ І ПРАВИТЕЛЬ країни – Бог.

СТАРОДАВНЯ КНИГА – це Біблія, у якій записані головні закони Дружболандії.

СЛІДИ ДРУЖБОЛАНДІЇ – це все добре й прекрасне на нашій планеті, що нагадує нам про Небесну країну.

ВАРТОВІ ДРУЖБОЛАНДІЇ – люди, які шукають і зберігають у своєму серці ці сліди.

ПРИГОДИ В ПОШУКАХ ГОЛОВНОГО тривають!

Malta
МАЛЬТА

Архіпелаг посеред Середземного моря з трьох островів, на яких живуть люди, та декількох острівців і скель – це і є Мальта, така собі країна-малюк! Гозо й Каміно – це назви двох островів, а третій – Мальта – і дав ім'я всій державі.

Музиканти

Медузи

Медові кільця

Омлет з макаронами

Будинки з іменами

Вироби зі скла

ВАЛЛЕТТА

Дверні ручки

Вапняк

о. Мальта
Скорпіони

Балкони

ЗЕМЛЯ МЕДУ

Melita – так у давнину називали ці острови греки. У перекладі слово означає «мед», якого тут завжди було вдосталь. Достеменно відомо, що в 73-71 рр. до н. е. правитель сусіднього острова Сицилія вивіз із Мальти 400 амфор меду. Якщо враховувати те, що для зберігання та перевезення використовували амфори об'ємом 26 літрів, то вага вивезеного меду – 15,5 тонн!

СОЛЕНА ВОДА МАЛЬТИ

Тут немає джерел прісної води. Деяку її кількість мальтійці зберігають після дощу в спеціальних резервуарах, а у водопровід надходить прісна, хоч і трохи солонувата морська вода. Воду для пиття привозять з Італії або Сардинії. Чай, кава – усе має легкий присмак солі, і мальтійці впевнені: саме тому вони так люблять солодощі!

БЛАКИТНА ЛАГУНА

Блакитна лагуна – найкращий і найулюбленіший всіма пляж на Мальті, розташований поруч з островом Гозо. Чим він особливий? Білий пісок на дні, кришталево чиста яскраво-блакитна вода, голі скелясті узбережжя й дуже багато людей. У вихідні там не те що лягти, а навіть присісти часом ніде!

БУДИНОК ІЗ ПРІЗВИЩЕМ

У містах Мальти надто вузенькі вулички, тому тіні від будинків повністю покривають їх. Це чудовий порятунок від палючого сонця! Ну, а в давнину на вузьких вуличках було легше влаштовувати засідки під час ворожих нападів. До слова, часто замість номера на будинках вивішують таблички з назвою дому або прізвищем господаря. Адреса для таксиста звучатиме так: «Маленький будинок» на такій-то вулиці або «Хатина» в такому-то провулку. От цікаво, а в навігаторі назви вказані так само?

ОСТАННІЙ ЛІС

Кажуть, раніше тут були ліси, але сьогодні лісом можна вважати лише парк Бускетт, насаджений ще лицарями Мальтійського ордену. Вони полювали тут на кроликів і куріпок, а нинішні відвідувачі приїздять сюди подихати свіжим повітрям, яке так відрізняється від запиленого повітря мальтійських міст. Парк особливо красивий восени, коли цвітуть оливкові, апельсинові та лимонні дерева!

НЕБЕЗПЕЧНО!

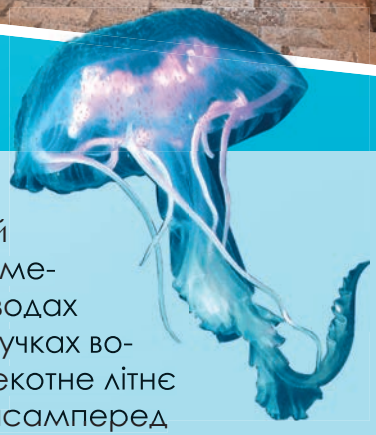

Скорпіони під камінням у сільській місцевості, отруйні медузи в узбережних водах і вогняні черв'яки в пучках водоростей, а ще спекотне літнє сонце – ось чого насамперед слід остерігатися на Мальті. Червоні прапорці на пляжах попереджають про приливи або сильну течію, яка може затягти далеко в море навіть досвідченого плавця.

СМАЖЕНЬКО, СОЛОДЕНЬКО...

Кільця з медовою начинкою, мигдалева халва, пиріжки із цукатами та фініками, пиріг, покритий шоколадною глазур'ю, морозиво зі згущеним молоком – мальтійці й справді ЛАСУНИ!

МАЛЬТІЙСЬКІ МІСТА

Мальта – дуже крихітна держава. Її зараховують до карликових країн Європи. Однак це все-таки держава, тому й міста тут є, хоч невеликі й не на всіх островах.

На **острові Коміно** міст немає та й місцевих жителів – практично теж. Тут мешкає чи то троє, чи то восьмеро людей. Зазвичай сюди приїздять, щоб покупатися в Блакитній лагуні, помилуватися островами Мальта та Гозо або дослідити підводні печери.

На **острові Гозо** є маленькі міста-поселення, між якими родючу землю використовують для вирощування овочів та зелені. У ґрунтах Гозо є особливий сорт глини, який затримує вологу, завдяки чому навіть у літню спеку рослини не сохнуть, як на сусідньому острові Мальта.

Головне **місто Гозо** – Вікторія, з фортецею Цитадель на вершині головного пагорба. Такою міцною вона стала за часів лицарів Мальтійського ордену. Завдяки їм жителі острова змогли зітхнути з полегшенням. Тепер у них був надійний захист від піратів, хоч ті вже й не збиралися на них нападати.

Найбільше міст зосереджено на **острові Мальта.** І якщо на Гозо міста розташовані хай навіть неподалік, але все-таки на відстані одне від одного, то на Мальті вийти з одного міста й зайти в інше, навіть не помітивши цього, дуже просто. Якісь кам'яні джунглі!

Бастіони Валлетти, Біргу, Коспікуа та Сенглеа приголомшують своєю міццю та неприступністю. Берегові вежі, фортеці та форти прекрасно збереглися, і складається враження, ніби вони просто виростають зі скель острова. Правильно Мальту називають: **«Острів-фортеця»!**

Особливості мальтійських міст – будинки, зведені із золотистого вапняку, різнобарвні балкони, двері, вікна та віконниці. Спробуй знайти однакові, це не так і просто!

Багато вуличок **Валлетти** – це довгі сходи із широкими сходинками заввишки не більш ніж 10 см. Так будували для того, щоб сходами було легко пересуватися на конях. І ще одна особливість: планування вулиць тут таке, що наприкінці завжди видно море. Це теж не випадково: так у місто проникає морський вітер, приносячи прохолоду!

Кам'яні леви, як і раніше, охороняють головні **ворота Мдіни** – найдавнішого міста на Мальті. За стінами цієї фортеці завжди жили тільки вельможі, а тепер тут мешкає 300-400 їхніх нащадків. Тут завжди тихо, біля дверей деяких старовинних будинків стоять залізні лицарі.

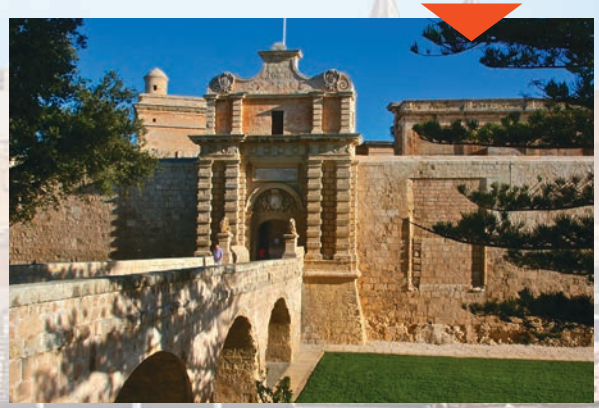

У місцевих рибалок ось такі луццу – човни, на носі яких зазвичай малюють очі.

У містах часто влаштовують карнавали, феєрверки. Тут навіть проводять цілий фестиваль феєрверків. Описати його неможливо, потрібно тільки побачити!

Мальта – давня і сучасна, поросла зеленню і запилена, провіювана морськими вітрами і знеможена від літньої спеки – завжди рада «розповісти» гостям нову історію!

ЯК ЖИВУТЬ НА МАЛЬТІ?

Для мальтійців дуже важлива сім'я. Щоб зібратися разом, привід не потрібен. Мальтійці просто запрошують родичів на сімейний обід або вечерю, що завжди перетворюється на веселе свято!

Місцеві жителі доволі рано лягають спати (зазвичай до 22 години), засмучуються, коли гості відмовляються від їхнього запрошення зайти на чай, і не люблять запізнень на вечерю.

Незвичайні знахідки, виявлені на дні моря, чіпати заборонено. Про них необхідно повідомити в школу дайвінгу або музей. Однак мальтійські рибалки, які підняли з дна свинцеві частини давніх якорів, так не зробили. Пізніше з'ясувалося, що вони знайшли ті ж самі якорі, які скидали моряки під час аварії корабля, яка сталася ще з апостолом Павлом біля Мальти. Один якір до того часу встигли переплавити на грузила, а два інших – усе ж таки віддали до мальтійського музею. Сім'я, яка зберігає четвертий якір, поки що не погоджується з ним розлучитися!

Пішохідний перехід на Мальті – це не лише звичні для нас смуги, а й ліхтарі помаранчевого кольору.

Тут немає докучливих комарів, і всі цьому дуже раді!

Практично всі мальтійці грають на музичних інструментах, які ще в дитинстві обирають самі. Якщо дитина змалку полюбляє грати на сопілці, то пізніше, імовірно, освоїть тромбон, адже раніше вона його просто не втримала б. Хтось усе життя грає на флейті, барабані, скрипці. Музики навчають на Мальті безплатно. Тут у пошані опера, тому багато хто наспівує арії, просто йдучи вулицею!

Мальтійці люблять додавати до страв макарони. Наприклад, один з найулюбленіших супів – *куксу*, з макаронами і бобами, а *фрога тат-тарджа* – омлет з макаронами.

У Селі ремісників найголовніші вмільці, напевно, **склодуви.** Спостерігаючи за ними, здається, що це ремесло зовсім не складне: прикріплюєш до кінця довгої трубки в'язку масу, розігріваєш піч, видуваєш кулю або еліпс, занурюєш їх по черзі в різнокольорові крихти, потім знову ставиш у піч, а далі просто ліпиш і видуваєш із різнокольорової маси те, що тобі хочеться. Легко? А ти спробуй!

Місцеві майстри кераміки, окрім посуду, тарелів для сиру, фруктів та овочів, виготовляють ще таблички з назвами будинків. Незвично, чи не так?

У мальтійців особлива любов до дверних **ручок-стукалок**. Раніше вони були потрібні, щоб гості не розбили руки, стукаючи в металеві двері. Сьогодні ж для цього є дзвінки, та й двері переважно не залізні, але традиція залишилася. На цілому острові рідко можна побачити дві однакові ручки, а майстри-вмільці стараються й вигадують дедалі нові!

Ще 40 років тому в цьому місті були тільки голі скелі, а потім з'явилося таке незвичайне, неначе іграшкове, селище Попай. Побудували його спеціально, щоб зняти фільм про моряка Попая, а потім вирішили не ламати й перетворили на селище веселощів та розваг: майстерня повітряних куль, музеї, кінотеатри, пошуки скарбів, катання на водяних гірках і морські прогулянки, а також головна страва моряка Попая – макарони зі шпинатом!

МЕДОВІ ІСТОРІЇ

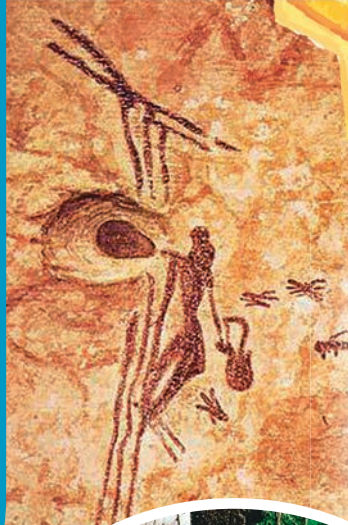

Мед збирають і їдять здавна. Найдавніший малюнок збирача меду знайшли в Аранській печері в Іспанії. На ньому зображено, як людина з кошиком за допомогою мотузок пробралася до отвору в скелі, напевно, гнізда диких бджіл. У такий спосіб тривалий час збирали мед, але бджоли просто так його не віддавали. Ось як вони кружляють навколо!

У Стародавньому Єгипті бджоли «кочували». Найпершими розквітали рослини на верхоріччі Нілу. Бджіл перевозили до витоку річки, на плоти встановлювали вулики й починали сплав униз річкою. Плоти рухалися із зупинками не один місяць. За період сплаву на узбережжях поступово розквітали інші рослини-медоноси. Бджоли збирали з них нектар і поверталися на плоти. Уявляєш, яка велика «медова» подорож!

Мед – це смачно, солодко й ДУЖЕ корисно! У меді міститься 22 з 24-х мікроелементів, які є в складі людської крові, а ще безліч необхідних вітамінів і мінералів. У одній-двох столових ложках меду достатньо корисних речовин на цілий день!

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ЩО...

Бджола за один раз переносить у своєму медовому хоботку лише 40-50 мг нектару, до того ж частину вона з'їдає дорогою, щоб мати сили.

Щоб отримати 100 г меду, бджолі потрібно принести втричі більше нектару й пролетіти 46 000 км, а це довше, ніж екватор!

У виробництві однієї ложки меду беруть участь 400 комах: половина збирає квітковий пилок, а решта – обробляє нектар у вулику.

Бджілки дуже працьовиті: за один день звичайна бджола облітає понад 7000 квітів!

НАПЕВНО, ТИ ЗНАЄШ, ЩО...

Бджола може вжалити, а це боляче й небезпечно, особливо для людей з алергією на бджолину отруту. А 100-300 укусів можуть стати смертельними для будь-кого!

«Найзлопам'ятнішою» вважають східноафриканську бджолу: вона довго переслідує «кривдника», не припиняючи його жалити!

Люди навчилися використовувати малі дози бджолиної отрути для лікування багатьох хвороб. Пасічники, яких бджоли кусають постійно, зазвичай мають міцне здоров'я й довго живуть.

Квітковий пилок корисний не менше за мед, особливо для людей, ослаблених хворобою.

КОРИСНО ЗНАТИ, ЩО...

Липовий мед лікує застуду, він світлий і ніжний.

Гречаний мед, який найбільше полюбляють китайці, швидше відновлює сили й зміцнює імунітет. Він темний, в'язкий і трохи гіркий, але все одно дуже смачний.

Мед із польових квітів – найвідоміший. Він корисний у лікуванні органів дихання та загоюванні ран на тілі.

Лісовий мед містить більше вітамінів, ніж багато інших сортів. Він підвищує рівень гемоглобіну, захищає від застуди, знімає втому й виводить з організму шкідливі речовини.

Акацієвий мед – найніжніший. Він дуже смачний і завжди залишається рідким.

Ще є конюшинний, соняшниковий і багато інших сортів меду. Усі вони смачні й корисні. Однак уживати їх слід помірно!

Настільна гра

БДЖОЛИНІ ЗМАГАННЯ

У літній час бджоли старанно працюють. Необхідно зібрати якнайбільше нектару у вулики, щоб заповнити медом бджолині стільники. Ось тільки місця не так і багато. Невже доведеться переступати через чарунки, заповнені іншими бджолами?

ПРАВИЛА ГРИ

1. Кожен гравець обирає собі ігрову фішку й ставить її в кут поля відповідного кольору.
2. Жетони «Мед» складають поза полем.
3. Під час свого ходу гравець кидає кубик і переміщає ігрову фішку на стільки ходів, скільки випало на кубику. Ходити можна вперед, вправо, вліво, але не назад. Під час одного ходу гравець не може пройти двічі по одній і тій самій чарунці. Ходити по будь-яких інших, заповнених жетонами «Мед», можна.
4. Якщо гравець зупиняється на вільній від жетонів чарунці, він розміщує на ній один зі своїх жетонів. Стартові чарунки гравців і малюнки з медом не можна заповнювати жетонами «Мед».

ДЛЯ ГРИ ЗНАДОБЛЯТЬСЯ:

1. Ігрове поле із чарунками стільників та чотирма картинками меду різного кольору (див. бонус).
2. 32 жетони «Мед» – по вісім кожного кольору (див. бонус).
3. Чотири різнокольорові фішки.
4. Ігровий кубик.

МЕТА ГРИ

1. Мета будь-якого гравця – заповнити порожні чарунки стільників жетонами «Мед». Водночас гравцеві необхідно спробувати заволодіти чарунками біля малюнків із медом свого кольору, розташованих на полі.
2. Оскільки «бджоли» влаштували змагання, вони намагаються завадити іншим гравцям захопити чарунки біля свого малюнка з медом. Кожному гравцеві слід враховувати це, продумуючи свій хід.

3. Гра продовжується доти, доки не будуть закриті всі чарунки. Необхідно пам'ятати, що жетонів «Мед» більше, ніж чарунок на полі, а отже, хтось із гравців так і не зможе викласти один зі своїх жетонів.

ПІДРАХУНОК БАЛІВ

1. Кожен викладений на поле жетон приносить гравцеві один бал.
2. Якщо гравцеві вдалося викласти жетони навколо малюнка з медом свого кольору й ці жетони мають спільний ланцюжок, то бали за це подвоюються й до загальної суми додається ще один бал.
3. Наприклад, гравець заповнив шість чарунок, які пов'язані між собою та з картинкою з медом його кольору, а також ще дві чарунки, не пов'язані з малюнком із медом його кольору. Підрахунок балів буде таким: шість жетонів множимо на два й додаємо один бал, потім додаємо до них ще два жетони по одному балу. Отже, 6x2+1+2x1=15 балів!
4. Бджілка, яка назбирала найбільше балів, перемогла.

Знайди 12 відмінностей.

Земля молока та меду

З давніх-давен люди любили й дуже високо цінували мед. У період великого голоду, виряджаючи синів до Єгипту за зерном, Яків запропонував узяти із собою подарунки. Разом з дорогоцінним бальзамом, ладаном і пахучою смолою сини прихопили й мед. Сім'я Якова знайшла порятунок у Єгипті, і тривалий час його нащадки раділи життю в цій землі, доки їх не зробили рабами. Тоді за євреїв заступився Сам Бог! З великими чудесами Він вивів Свій народ з Єгипту й сказав людям, що дасть їм на спадщину «землю, що плине молоком та медом». Звісно, можна лише уявити, як посеред зелених пагорбів течуть річки, повні молока, а з-під землі б'ють джерела із солодким медом. Справді, не життя, а казка! Зачерпнув молочка з річки, умочив хлібець у медове джерело – і ситий. Та насправді це не так.

Коли Мойсей спорядив 12 людей оглянути й дослідити Ханаан, його посланці виконали доручення й повернулися назад, принісши із собою величезне виноградне гроно, гранатові яблука й інжир. І при цьому сказали: «Прибули ми до Краю, куди ти послав був нас, а він тече молоком та медом, а оце плід його!» Ні молока, ні меду вони не принесли, але побачили, що ця земля багата на різні плоди, і ґрунт тут родючий! Кажучи про «землю молока і меду», Бог хотів вказати на добробут і процвітання, які Він дасть Своєму народові, коли

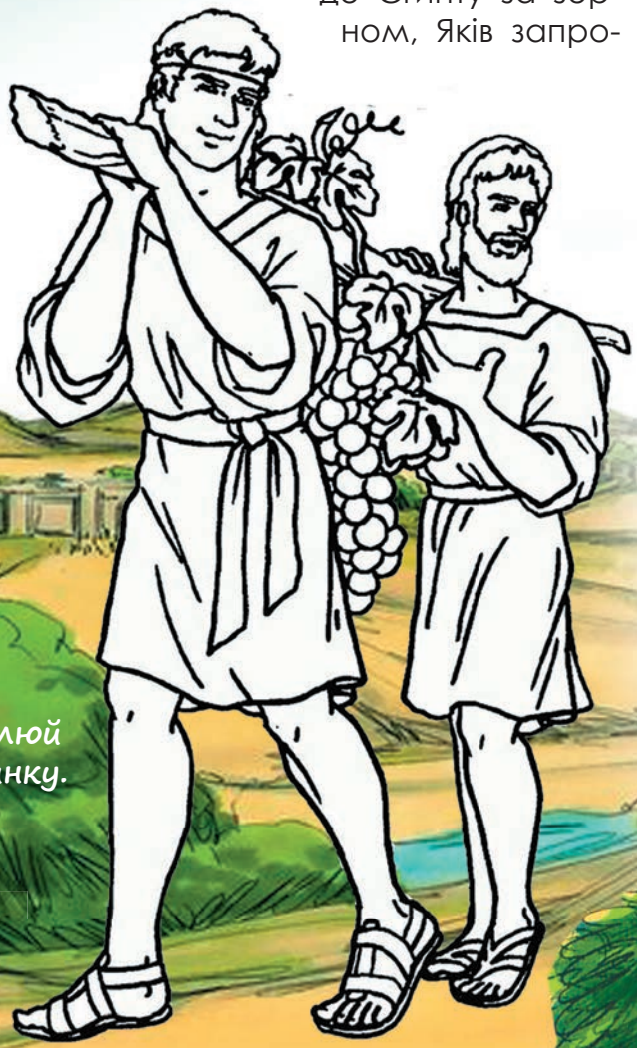

Розмалюй картинку.

той оселиться на цій землі.

Так і сталося, але молоко та мед в ізраїльтян теж були! Вони розводили на родючих пасовиськах корів, овець і кіз, тому завжди мали багато молока та молочних продуктів.

Вирушаючи провідати братів, Давид узяв на подарунок воєначальнику десять сирів, а коли самому Давидові та його воїнам знадобилися їжа та місце відпочинку, люди, які їх прихистили, окрім зерна, сочевиці та бобів, принесли також сир і мед.

Отже, мед тут теж був! Хоч у Біблії часто згадується дикий мед, але нещодавнє відкриття підтвердило, що ізраїльтяни також були бджолярами. У долині річки Йордан знайшли 30 стародавніх бджолиних вуликів у вигляді глиняних циліндрів. Науковці припускають, що цій пасіці не менш ніж 3000 років, і на ній було приблизно 200 вуликів, а отже, у них жило близько мільйона бджіл!

Крім того, багато дослідників стверджує, що на цій території був не тільки бджолиний, а й фруктовий мед – солодкий сік плодів фінікової пальми, який витікав із перестиглих плодів.

Бачиш, обіцяна Богом земля справді була багата, у ній «текли молоко та мед»! Люди трудилися, а Господь щедро посилав їм тепло, сонце, дощі й сили для праці. Це і є благословення!

Чого нас може мед навчити? Ми можем разом дослідити!

МЕДОВА НАУКА

«Ложка дьогтю в діжці меду»

В одній діжці – понад 11 000 ложок меду! Додай одну ложку солі і… ти нічого не відчуєш. Або, наприклад, цукру чи варення… Інша справа – дьоготь! Дьоготь – це густа темна й липка речовина, якою змазують колеса воза, щоб ті не скрипіли. Він має ДУЖЕ сильний і неприємний запах, який переважає над іншими. Однієї ложки дьогтю достатньо, щоб зіпсувати 11 000 ложок меду!

«Медом більше мух наловиш, ніж оцтом»

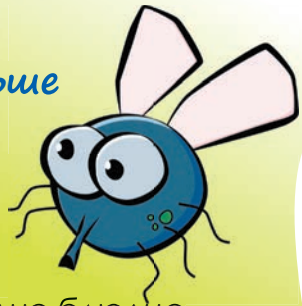

Налий в одне блюдце меду, а в інше – оцту. Куди злетяться мухи? Правильно, на мед! Добрі, ввічливі слова привертають людей, а грубі, неприємні – нагадують запах оцту. Не ображайся, якщо друзі уникають тебе, можливо, ти не тим «пахнеш»? Приємні слова не складно говорити!

Ось така маленька помилка або неприємна дрібниця може зіпсувати багато доброго. Красиве вбрання з нечищеним взуттям або груба відповідь зіпсують приємне враження. Маленька недбалість може перекреслити всю ретельно виконану роботу. Наприклад, пляма в зошиті або багато виправлень негативно вплинуть на оцінку, навіть якщо розв'язок правильний.

«Язик у нього – солодкий мед, а робота – гірка редька»

Мед – солодкий, а редька – гірка. Деякі люди, щоб завоювати твою довіру чи сподобатися тобі, хвалитимуть тебе й обмовлятимуть інших. Не слухай таких «солодких» слів, вчинки цих людей можуть бути для тебе дуже гіркими. По-перше, за твоєю спиною вони, найімовірніше, говорять неприємні слова й про тебе теж. По-друге, краще почути правду, нехай і гірку. Це допоможе тобі змінитися, а лестощі нічого не виправлять.

«Мед їсти – у вулик лізти!»

Тут усе просто: хочеш досягти успіху – попрацюй задля цього! Можливо, буде й важко, зате отримаєш солодкий мед – гідний результат!

«Одна бджола мало меду наносить»

Одна бджілка без родини не виживе. Тільки згуртовано, виконуючи кожна свою роботу, бджоли можуть запастися медом. Так і тобі самотужки не впоратися з великим ділом. Звертайся по допомогу й допомагай іншим, адже навіть для того, щоб зав'язати шнурок на черевику, одна рука допомагає іншій!

Пам'ятай: «Не той друг, хто медом маже, а той, хто правду в очі скаже» і «Не піддавайся на бджолиний медок, у неї жальце в запасі».

«Солодкий мед, та не по дві ложки в рот»

Навіть смачну й корисну їжу не можна їсти понад міру, інакше потім гірко пошкодуєш, коли захворієш.

«Вашими б вустами та мед пити», – кажуть людині у відповідь на її добре побажання або запевнення, що все буде гаразд.

ЛАБІРИНТ

«Бджола і на себе, і на людей, і на Бога трудиться»

Своєю працею бджоли збирають мед не тільки собі на поживу. Чимало меду залишається для людей, до того ж під час збору нектару запилюються рослини. Багато хто дякує Богові за таке дивовижне творіння. Ти теж намагайся дбати не лише про себе!

Із життя бджіл

Мальтійська бджола

Більшість північних скелястих схилів мальтійських островів вкрита заростями чебрецю. Це невибаглива рослина – чудовий «медонос», бджоли активно збирають пилок і нектар із його духмяних квітів: до 60 кг меду з одного гектара!

Здавна місцеві бджоли знаходили притулок у печерах, тому бджолярі й там почали облаштовувати пасіки. Роль вуликів виконували глиняні глечики без дна. Бджілки залітали й вилітали через маленькі отвори біля горлечка. Сучасні бджолині будиночки з рамками для медових стільників з'явилися на Мальті лише 70 років тому.

Острови Мальти розташовані доволі далеко від інших держав. Мабуть, тому місцеві бджоли відрізняються від своїх сицилійських і африканських родичок. У них ширше черевце, і вони рідше хворіють. Навіть у найнесприятливіший рік бджолярі збирають до 20 кг меду з однієї бджолиної сім'ї.

Медові трудівниці

Процес створення меду починають **бджоли-розвідниці.** У пошуках квітучих рослин вони інколи летять дуже далеко, але, виявивши медоноси, завжди знаходять зворотний шлях. На своїх лапках бджоли приносять аромат польових квітів і виконують незвичайний танець, показуючи, куди і за чим потрібно летіти.

Настає черга **бджіл-збиральниць.** Вони летять за вказаним маршрутом, а прибувши на місце, сідають на квіти й за допомогою хоботка всмоктують нектар. Окрім нектару, бджоли-збиральниці приносять до вулика грудочки пилку – обніжжя. Залишивши все бджілкам-приймальницям, збиральниці знову вирушають у дорогу. Їхня праця доволі важка: щоб отримати 1 кг меду, доводиться обробити не менш ніж 10 мільйонів квітів і перенести понад 150 тисяч порцій нектару!

Бджоли-приймальниці теж старанно трудяться. Саме вони перетворюють весь отриманий нектар на мед і запечатують його у стільниках.

Обніжжям опікуються **бджоли-трудівниці**. Вони втрамбовують пилок у стільники й заливають їх медом, щоб краще зберігався. Так утворюється перга – бджолиний хліб, який слугує поживою та ліками для бджіл і їхніх личинок.

У бджолиній сім'ї ще є **бджоли-охоронці**. Їхнє завдання – захистити вулик від вторгнення чужаків, а «своїх» бджіл вони впізнають за ароматом.

Медові факти

Улітку одна бджолина сім'я може налічувати до 80 тисяч особин! Одне таке сімейство за сезон виробляє до 150 кг меду, але пасічники забирають не все: потрібно залишити мед для зимового та весняного харчування бджолам і їхнім личинкам.

Щоб утихомирити бджіл, під час огляду вуликів пасічники обкурюють їх димом. Проте дим бджіл не заспокоює, для них це – сигнал небезпеки. Бджоли накидаються на мед, щоб запастися ним, доки не знайдеться новий дім. Набравши в хоботок мед, бджола не може зігнутися, тому їй не вдається випустити жало!

Меліпони – бджоли без жала, але кусаються вони не гірше, ніж інші жалять. Їхній мед науковці називають природним антибіотиком.

Мед – обов'язкова складова раціону харчування космонавтів і водолазів.

МЕДОВА ПЕРЕВІРКА

Мед – корисний продукт, але тільки той, який бджоли виробляють із зібраного нектару. Якщо бджіл підгодовують цукровим сиропом або використовують інші добавки, то такий мед малокорисний. Як перевірити: натуральний мед чи ні?

Перший спосіб **Вода**

Розчини ложку меду у воді. Якщо в меді є сторонні домішки, вони осядуть на дно. Якщо мед натуральний, то розчин змінить колір, але залишиться прозорим.

Другий спосіб **Йод**

До незначної кількості розбавленого водою меду додайте краплю йоду. Якщо розчин посиніє, це означає, що в мед домішали борошно або крохмаль. Ай-ай-ай!

Третій спосіб **Газета**

Крапни трохи меду на газету. Якщо крапля розтікається, а папір довкола неї намок, то мед не натуральний або в ньому забагато води.

Четвертий спосіб **Ложка**

Зачерпни ложкою мед з банки. Натуральний мед, стікаючи з ложки, тягнутиметься вслід за нею довгою безперервною ниткою, а на його поверхні в банці утворюватиметься вежа, яка потім повільно розійдеться. Штучний мед просто зіллється з ложки й розтечеться.

Смаколики від Марійки

БУТЕРБРОДИ з медом

ТОБІ ЗНАДОБЛЯТЬСЯ:
хліб, арахісова паста, мед, банан, яблуко, родзинки, кунжут, горіхи, гарбузове насіння.

1. Намасти скибку хліба арахісовою пастою. Зверху виклади тоненькі шматочки яблука. Посип бутерброд горіхами, кунжутом і полий рідким медом.

2. Намасти хліб тонким шаром меду, а потім арахісовою пастою, не доходячи до країв хліба. Одне кружальце банана виклади по центру бутерброда, а ще два – по кутках, як показано на фото справа. Очі й ніс ведмежати зроби з родзинок.

3. Намасти скибку хліба арахісовою пастою. Наріж банани кружальцями. Виклади їх на бутерброд. Зверху посип гарбузовим насінням і кунжутом. Полий бутерброд рідким медом.

Смачного!

Розмалюй картинку за номерами.

1
2
3
4
5
6
7
8

Намалюй шлях до бджілки.

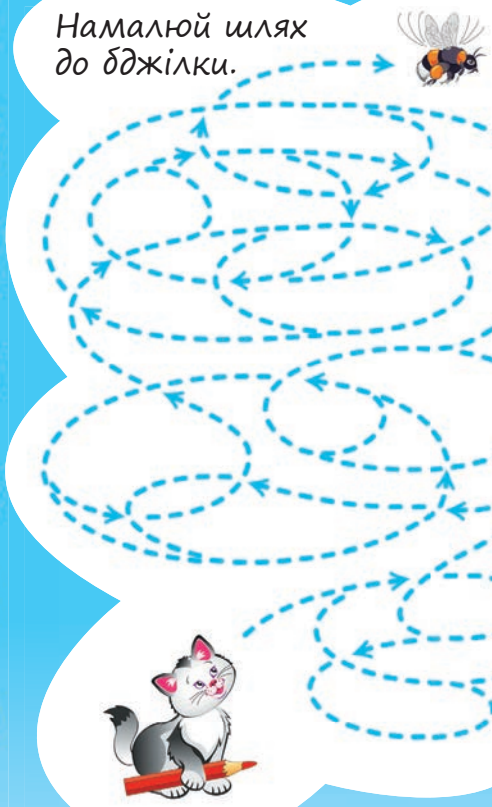

Розв'яжи судоку.

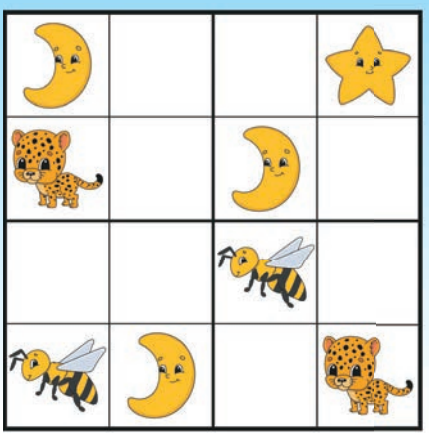

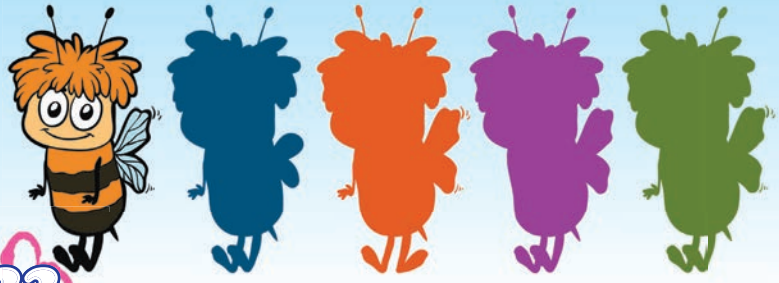

Знайди відповідну тінь.

Допоможи бджілці знайти мед.

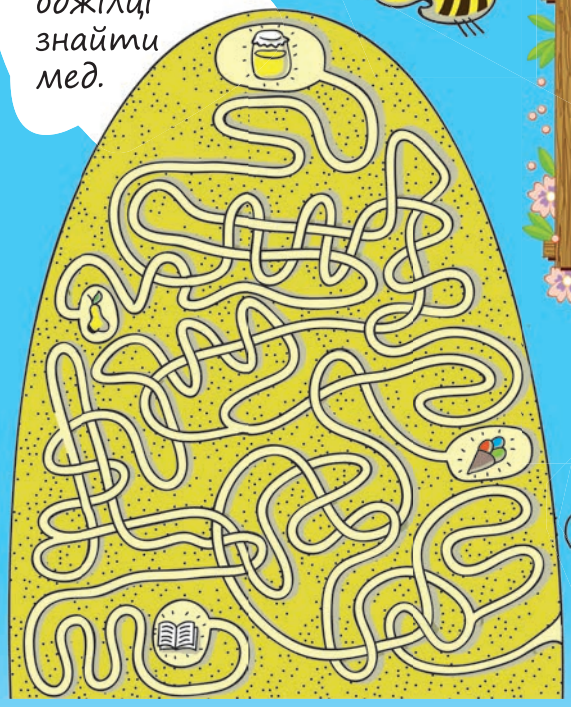

Знайди відсутній фрагмент стільників.

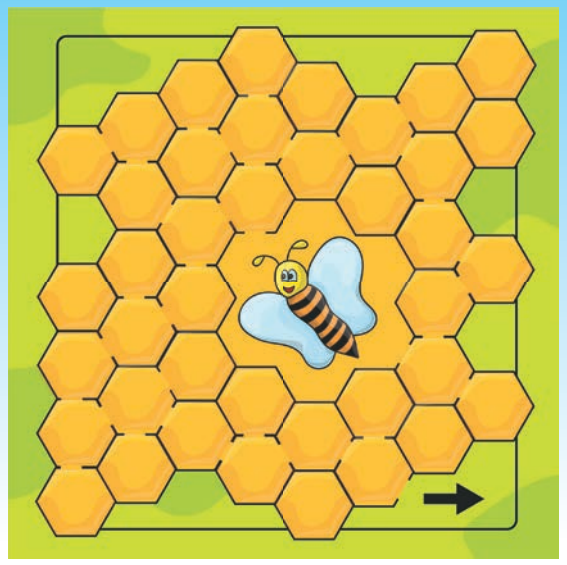

Проведи ведмежатко до меду, порахувавши від 1 до 10.

ВІДПОВІДІ:

с. 22: зелена тінь; фрагмент 13; 8–7=1, 4–2=2, 6–3=3, 5–1=4, 7–2=5, 3+3=6, 9–2=7, 5+3=8, 8+1=9, 5+5=10.

Чудовий малюнок

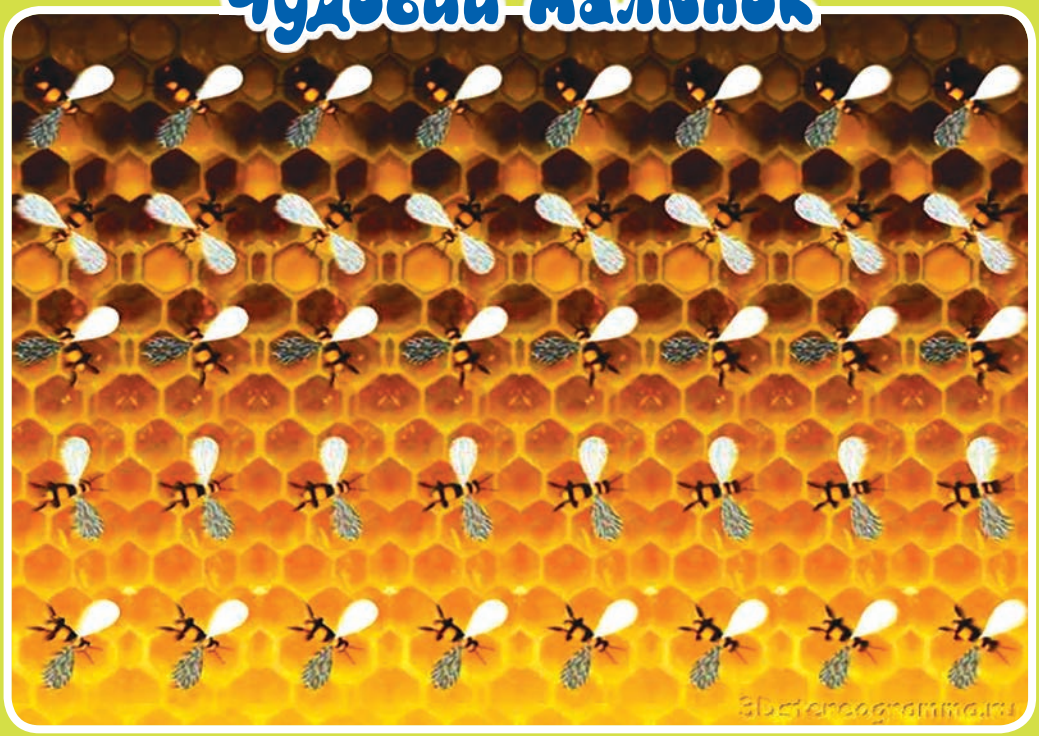

У наступному номері: подорож до Монголії

Якщо ви бажаєте переказати кошти на розвиток журналу, ви можете зробити це через банк.

Наші реквізити:
Отримувач: УУК АСД
Код ЄДРПОУ 19350731
IBAN: UA75380805 00000000 26006149457
МФО 380805
Банк: ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» у м. Києві
Призначення платежу: добровільні пожертви.

Замовити наші журнали «Дружболандія» ви можете, написавши листа на e-mail: **dzherelo@ukr.net**, а також зателефонувавши за номером **0 800 30 20 20.**

Якщо вам цікаво, чим займаються наші герої у вільний від подорожей час, то **дивіться дитячі передачі «Дружболандія»** на сайті: **https://tv.hope.ua**

Побувай з нами там, де ти не був!

Тебе очікують незабутні пригоди в пошуках головного!

Відповідальний за випуск: директор видавництва «Джерело життя» Василь Джулай
Головний редактор видавництва: Лариса Качмар
Випусковий редактор: Олена Мехоношина
Відповідальний редактор: Людмила Поправкіна
Переклад: Олена Мехоношина

Редагування, коректура: Ганна Борисовська, Інна Джердж
Дизайн і верстка: Ганна Рафес
Автор текстів: Олена Поправкіна
Відповідальна за друк: Тамара Грицюк

Християнське видавництво «Джерело життя»
Адреса: 04071, г. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10 - А
e-mail: dzherelo@ukr.net;
тел.: (044) 428 - 84 - 38